

namnlängden flera gånger innan den nuvarande slutligen fastslogs 2001. En kortfattat redogörelse av namnlagen följs av en beskrivning av innehållet i boken och de urvalsprinciper som rått. Därefter vidtar uppslagsdelen som behandlar drygt 1 300 namn.

För varje namn finns uppgifter om när det tidigast kunnat beläggas (Alexandra finns belagt 1767), hur många som bär det (10 720 kvinnor heter Doris) och dess starkaste tidsperiod (Ragnar var vanligast 1900–19) samt uppgifter om dess etymologiska betydelse (Angelika betyder ”änglalik”) och eventuella namnsdag (Pontus har namnsdag 20 november). *Förnamn i Sverige* är en både behändig och intressant bok som alla med intresse för namn har stor glädje av.

Charlotte Hagström, Lund

Lyssna på svenska dialekter! Cd med utskrift och översättning. Eva Thelin (red.). Språk- och folkminnesinstitutet, Uppsala 2003. 77 s., ill. ISBN 91-7229-023-4.

Länge var det inte tillåtet att tala dialekt i radio och många dialekter har därför blivit alltmer utslätade och ibland uppstår det märkliga blandningar. Men nu är det tillåtet att tala dialekt både i radio och tv, om de inte är alltför svårförståeliga, som t.ex. älydalsmål och vissa skånska dialekter, såvida inte programmet handlar om dialekter.

SOFI har gjort en stor insats och spelat in äldre dialekter för att bevara dem till eftervärlden. De äldsta inspelningarna i deras arkiv är från runt 1900. År 1957 gavs en skivserie *Svenska folksmål* ut och i förordet till häftet som medföljde kan man läsa mer om SOFI:s inspelningsverksamhet. Det finns nu ca 15 000 timmar inspelade.

Den här lilla boken innehåller 29 fonetiska textprover med översättning där så behövs, annars med ordlista, så att man kan följa med när man lyssnar på cd:n och hör hur dialekterna låter. Dialektproverna kommer landskapsvis i bokstavsordning. Möjligen hade det varit till fördel om man hade kunnat följa dem från t.ex. norr till söder för att kunna följa var tjocka l används, var tungspets-r övergår till tungrots-r eller var man finner diftonger. Men alla landskap sträcker sig ju inte från väster till öster, så någon idealisk lösning ges helt enkelt inte.

Margareta Tellenbach, Bjärred

Marie Rehnberg: *Höganäs keramik*. Signum, Lund 2003. 130 s., ill. ISBN 91-87896-58-3.

Företaget Höganäs keramik har länge stått för en god och vida spridd vardagsvara. Kanske är det just det vardagliga och massproducerade som har bidragit till att företaget lämnat så anmärkningsvärt få avtryck i form- och designlitteraturen. Konstvetaren Marie Rehnberg ger med sin bok *Höganäs keramik* en god introduktion till företagets historia.

Företaget bildades i samband med storstrejken 1909/1910 av Sigfrid Johansson och Karl Andersson. Företagsnamnet bar också från början grundarnas efternamns initialer, A&J. Företaget tillverkade både stengods och lergods men levde på det senare fram till 1970 då stengodset tog över helt. Produktionen dominerades länge av enkelt gods som blomkrukor, målade prydnadsvaror och hushållsgods, som fat och kannor. Marie Rehnberg beskriver ett företag som var lyhört för återförsäljarnas och konsumenternas krav. Andersson & Johansson var inte rädda för att variera och utöka formförrådet om utsikterna till försäljning var goda.

Under 1930-talet redovisade företagets katalog en rikedom av glasyrer och moderiktiga former. Under andra världskriget, i de stängda gränsernas Sverige, fick A&J dessutom kontakt med de riktigt stora återförsäljarna – PUB, NK, Svenskt Tenn, m.fl. Under 1940-talet blev också de elffasta formarna en viktig och storsäljande artikel. Hädanefter var det framförallt hushållsgodset som skulle bli företagets väsentligaste produkt. Och hädanefter blev de stora återförsäljarnas beställningar en vital del i utvecklingen av nya varor. Vid samma tid, under 1940-talet utvecklades också keramik för offentliga miljöer, framförallt under keramikern Robert Nilssons ledning.

1955, på konstindustriutställningen H55 i Helsingborg, lanserades Old Höganäs. Det var företagets första hela servis. Den kom i gul, blå, brun och grön glasyr och hade ett karakteristiskt pärlband som dekor. John Andersson, som hade verkat inom företaget sedan starten, stod som formgivare och underströk här företagets vilja att knyta an till det förflutna. Det var en strävan som ytterligare underströks 1970 då Gammalt Höganäs lanserades, en stengodsserie som gavs form från traditionella Höganäskärl, krukor, burkar och krus.

Trots att namn som Hertha Bengtsson, Signe Persson-Melin, Ann Jansson och Mette Doller passerar revy ger Marie Rehnberg eftertryck åt drejarnas betydelse för Höganäs keramikens sortimentutveckling. John Anders-